

УДК 377:37:78(477) «71»(091)

Karpenko O.G.

Doctor of pedagogical sciences, professor

Du Ljan

Postgraduate student,

Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)

**SOME ASPECTS OF MUSICALLY-ELUCIDATIVE ACTIVITY WITH
STUDENTS IN THE CONDITIONS OF HIGHER EDUCATIONAL
ESTABLISHMENT**

Карпенко О.Г.

доктор педагогічних наук, професор

Ду Лян

аспірант кафедри соціальної педагогіки

НПУ імені М.П.Драгоманова (Україна, м. Київ)

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ МУЗИЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ СТУДЕНТАМИ
В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Musically-elucidative activity with students in the conditions of university is presented. The ways for self-realization by Music Art means are described.

Keywords: *students, musically-elucidative activity, social education, self-realization.*

У статті розкриваються складові музично-просвітницької діяльності із студентами в умовах вищого навчального закладу; визначаються шляхи самореалізації особистості засобами музики в умовах університету.

Ключові слова: *студенти, музично-просвітницька діяльність, соціальне виховання, самореалізація.*

Соціальне замовлення, висловлене в законах 2000–2015 рр, орієнтує сучасну освіту на підготовку соціально-активної, свідомої, творчої особистості. У зв'язку з цим постала потреба в тому, щоб освітні пріоритети були співвіднесені з соціальним і духовно-моральним вихованням. У Законі України «Про вищу освіту» (2015 р.) наголошується на необхідності забезпечення самовизначення особистості, створення умов для її самореалізації, «якомога повніше розкриття природних здібностей конкретного індивіда» [1].

У зв'язку з цим посилюється необхідність пошуку нових механізмів виховання, спроможні ініціювати процес розвитку особистості студента, сприяти розквіту і реалізації її позитивного потенціалу. З нашої точки зору, соціальне, естетичне виховання і музично-просвітницька діяльність якраз і є тими напрямками, які у складних і суперечливих умовах розвитку українського суспільства можуть сприяти виконанню соціального замовлення –

формуванню соціально активної, творчої особистості, котра володіє високим рівнем культури, духовно-ціннісних орієнтацій.

Із сказаного вище можна зробити висновок: організації і створенню умов для самореалізації студентської молоді сьогодні має приділятися особлива увага. В умовах вищої школи дана проблема набуває особливої актуальності, оскільки період навчання у ВНЗ є надзвичайно важливим етапом самореалізації особистості, коли закладаються основи таких загальнолюдських, громадянських, професійних якостей студентської молоді, які будуть визначати її подальшу життєдіяльність, саморозвиток, самореалізацію. У зв'язку з цим музично-просвітницька діяльність у вищій школі має бути спрямованою на розвиток у студентів етичного й естетичного ставлення до навколишньої дійсності, на формування естетичного судження і смаку, що дає змогу пізнавати красу суспільних ідеалів; на активізацію творчих здібностей молоді для виконання творчої, соціально значущої діяльності.

Музично-просвітницька діяльність як дійовий механізм формування особистості розглядається у працях І.Гончарова, М.Овсянникова, В.Вирового, М.Бахтіна, які вбачають у цій проблемі великі інтеграційні можливості, оскільки вона своїми засобами здатна вирішувати завдання різних напрямів виховання.

Вивченню особливостей засобів мистецтва їх ролі у процесі навчання і виховання присвячені праці Я.Виготського, В.Толстих, Т.Шуртакової, О.Щолкової, Г.Падалко, Л.Петько [5; 6], О.Шевнюк, Г.Шевченко, Л.Волошинова, В.Дряпика та ін. Водночас потребують наукового вирішення такі аспекти проблеми, як виявлення педагогічних можливостей засобів музично-просвітницької діяльності соціальному розвитку, вивчення особливостей її впливу на студентську молодь, виявлення низки соціально-педагогічних умов, що здатні забезпечити ефективність процесу музично-просвітницької діяльності студентів за спеціальностями.

Соціальне виховання молоді базується на методологічних засадах Державної національної програми «Освіта» та Національної доктрини розвитку освіти [2; 3], в яких по суті закладено бачення розвитку та становлення громадянина нової держави XXI ст. і в яких наголошується, що людина має визначитись як особистість і найвища цінність суспільства, яке сприяє створенню умови для задоволення її освітніх, професійних потреб і розвитку даних природою здібностей, а також для виховання високої моральності і гуманістичної спрямованості особистості.

Визначення таких стратегічних завдань та пошуки шляхів їх вирішення потребує виявити такі напрями роботи у вищій школі та технології їх втілення, які б сприяли актуалізації інтересів студентів до різних аспектів їх життєдіяльності. Особливе місце при цьому посідає самореалізація у процесі якого значущу роль відіграють різні засоби мистецтва і зокрема музично-просвітницька діяльність.

Проте виявлення особливостей і змісту процесу самореалізації, які мають стати невід'ємною частиною музично-просвітницької діяльності, потребувало розкриття суті даного компонента як значущого педагогічного процесу у ВНЗ.

Вивчення реальної ситуації щодо самореалізації особистості дозволяє з певністю стверджувати, що однією із актуальних проблем, що стоять сьогодні перед педагогічною наукою, є підготовка молоді до активної життєдіяльності у суспільстві та виконанню соціально корисної діяльності. Актуальність даної проблеми і її постановка пов'язані з формуванням готовності студентів до професійного, соціального і особистісного самовизначення, засвоєнням у період навчання широкого блоку соціальних і професійних цінностей та проявом особистісно значущих ціннісних орієнтацій, надзвичайно важливими серед яких є духовність, патріотизм, гуманізм.

Проте аналіз наукової літератури, проведення дослідницької роботи дозволило виявити, що у вищій школі соціальне виховання, самореалізація студентів засобами мистецтва останнім часом практично ведеться або там, де є мистецькі спеціальності чи мистецькі курси, або там, де є ініціатори і любителі музичного мистецтва. Безперечно, що

цей процес відбувається в межах виховних концепцій виховної роботи ВНЗ. Якщо ж говорити про комплексний підхід до вирішення даної проблеми, то ця робота перебуває поки що на початковій стадії. Тому ми вважаємо за доцільне запропонувати своє бачення даної проблеми і шляхи її вирішення.

Проектування процесу самореалізації особистості має за свою мету створення оптимальних умов для формування і розвитку особистісних потреб молоді. У свою чергу, музично-просвітницька діяльність є важливим компонентом у структурі соціально-естетичної культури особистості. Вона відображає ставлення людини до мистецтва, естетичних граней природи, праці, діяльності, до інших людей і базується на формах естетичної активності людини і потреб музично-творчої діяльності у повсякденній праці, галузі мистецтва тощо.

Терміни «соціальне виховання», «самореалізація», які стали популярними у перші роки радянської влади відродилися вдруге в 90-і роки ХХ ст., в період переосмислення змісту виховання як соціального феномена. Огляд педагогічних джерел з даної проблеми дозволяє нам розглядати соціальне виховання в широкому і вузькому розумінні. В широкому розумінні його можна розглядати як вплив виховання на особистість в цілому; у вузькому розумінні науковці розглядають соціальне виховання як цілеспрямовану діяльність по формуванню системи поглядів, переконань, соціально значущих якостей особистості, соціального ставлення до суспільства, органів державної влади, правопорядку. Воно сприймається і як соціальний аспект усіх видів виховання, і як спосіб досягнення морального виховання і соціальної поведінки. у нашому дослідженні ми спираємось на деякі положення щодо визначення поняття «соціальне виховання», обґрунтовані Національною концепцією виховання дітей та молоді. При цьому в загальному аспекті ядром соціального виховання і самореалізації визначається життєва активність, гуманістична спрямованість, культурно- національна цінність.

Безперечно, сформованість такого багатогранного «я» в умовах вищої школи можливе при забезпеченні, перш за все, переходу від закритої мовно-ідеологічної методології виховання до сучасної методології, яка базується на принципах плюралізму наукових підходів і методик, відкритості й толерантності стосовно нових ідей життєдіяльності молоді, діалогових форм виховання [4]. Таке розуміння виховання студентської молоді наближає до суті поняття «соціальне виховання», «самореалізація» і «музично-просвітницька діяльність», які передбачають комплексний характер діяльності всіх суб'єктів виховного процесу.

Музично-просвітницька діяльність передбачає формування самостійної позиції слухачької аудиторії у виборі музично-ціннісних орієнтацій. Музично-просвітницька діяльність є особливою дією в умовах позанавчальної виховної роботи, зокрема, з молодшими школярами, які мають обмежений досвід спілкування з музичним мистецтвом, недостатній рівень художньо-естетичної освіченості і мають можливість якомога раніше засвоювати «ази» музичної освіти, музичної культури. При цьому позааудиторна робота розширює варіативну складову загальної музичної освіти, забезпечує розвиток особистісного музично-культурного потенціалу студентів засобами музики в умовах їх вільного часу.

Отже, музично-просвітницька діяльність базується на взаємодії і взаємопроникненні таких принципів, як методологічних (гуманізму, демократизму, зв'язку з практикою), дидактичних (систематичності і цілісності, усвідомленості, активності) і творчих (принцип свободи вибору виду діяльності за інтересом).

Література:

1. Закон України «Про освіту». - Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>. - Заголовок з екрану.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>. - Заголовок з екрану.
3. Про Національну доктрину розвитку освіти. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. - Заголовок з екрану.
4. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник / І. Д. Бех. - К. : Либідь, 2008. - 848 с.

5. Петько Л.В. Формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» (на прикладі вірша Мері Ховітт «Павук і Муха») // Л.В.Петько // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Вип. 1. – Бердянськ: ФОП Ткачук О.В., 2016. – 184–190. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10075>
6. Петько Л.В. Виховний і професійний аспекти музично-педагогічної спрямованості навчання іноземної мови студентів ВНЗ у системі музично-педагогічної освіти / Л.В.Петько // Музика та освіта : науково- метод.журнал / засн. МОН України, НАПН України, Київська дитяча академія мистецтв; гол.ред. Л.М. Масол. – Київ : Педагогічна думка, 2013. – № 3. – С. 14–18. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7872>